

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske zveste so te dale,
drag spomin na tebe nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.
Slavko Arbiter, »Bazovica«

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ

ISSN1845-5034 oktober 2008 letnik IV

Kažipot

Mesečnik slovenske skupnosti na Reki in PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Dušanka Gržeta, Marjana Mirković, Darko Mohar, Vitomir Vižar

Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334 977

Glavna urednica: Marjana Mirković,
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
Tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil
Marjana Mirković v okviru projekta Si-T

Lektorica Darka Tepina Podgoršek

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica, bazovica@bazovica.hr

Svet slovenske narodne manjšine Reke

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ,

vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-5034

Oblikovanje: Krispin Stock

Tisk: Tiskara Sušak

Prelom in tehnično urejanje:

Krispin Stock

Mesečnik finančno podpirajo:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Mesto Reka

Primorsko-goranska županija

Svet za narodne manjšine RH

Naklada je 600 izvodov

Na naslovnici: Šibenik, Katedrala. Foto: Dušanka Gržeta

Karikatura:

Bojan Grlica

Slovenski dom KPD Bazovica

tajništvo, knjižnica in klubske prostori

torek in četrtek: 10.00-12.00, 18.00-20.00

MePZ - vaje

ponedeljek: 18.00-21.00

Dramska skupina

sreda, po dogovoru

Folklorno-plesna skupina

torek in četrtek: 19.00-21.00

Dop. pouk slovenskega jezika in kulture

torek: 18.30-21.30

Planinska skupina

torek: 20.00-22.00

Svet slovenske narodne manjšine Reke

sreda: 10.00-12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

sreda: 10.00-12.00 zaprto od 15. julija do 15. avgusta

Mladinska skupina

druga in četrta sobota: 16.00

www.bazovica.hr/mladinci

Kažipot: oktober 2008,

št. 43, letnik IV

O	obvestilo.....	3
d	dogodki.....	3
n	napovednik.....	17
g	Gorski kotar.....	19
i	iz drugih društev in svetov.....	22
n	novo na knjižnih policah.....	22
a	aktualno.....	22
š	študij v RS.....	23

EGON : TA NAGRAVŽNA

OBVESTILO

Slovenska izseljenska matica Poziv povratnikom iz Južne Amerike

Slovenska izseljenska matica je ob 60. obletnici vračanja primorskih izseljencev iz Argentine, Latinske Amerike in Urugvaja objavila poziv za zbiranje gradiva za razstavo v spomin na ta dogodek. Izseljenci so se iz Južne Amerike vrnili z ladjo Partizanka, Slovenski poročevalci pa je ob tej priložnosti zapisal:

Okrašena s parolami in zastavami je v soboto prispela v Split naša velika potniška ladja Partizanka s 729 izseljenci iz Argentine in Urugvaja. Čeprav je padal dež, se je ob njenem prihodu zbralo čez 5000 ljudi.

Med povratniki je bilo tudi 107 Slovencev, večinoma s Primorske, ki so jih po prihodu v domovino čakale različne življenjske poti, nekateri so se preselili tudi na Reko.

Združenje Slovenska izseljenska matica v spomin na ta dogodek za konec novembra pripravlja razstavo, s katero želi predstaviti te rojake in njihovo doživetje povojnega časa, prežetega z željo po obnovitvi domovine in solidarnostjo. Zato vabi vse povratnike in njihove potomce, da se oglasijo na naslovu Združenja Slovenska izseljenska matica in zaupajo svoje vtise o življenju po vrnitvi v domovino. Naslov: SIM, Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana, RS; elektronska pošta: sim@zdruzenje-sim.si; telefon: +386 1 24 10 280. Obvestila lahko posredujejo tudi urednici Kažipot ali na telefonsko številko 324 321 ob sredah od 10.00 do 14.00 ure ali na mobitel 091 593 6086.

Več: www.zdruzenje-sim.si
Marjana Mirković

Plesna skupina

Nova voditeljica plesne skupine KPD Bazovica je Hana Nusbaum.

Vabljeni vsi mladi, ki so dopolnili 16 let in so zainteresirani za ples hip hop.

Urniki za vaje: torek (20.00-21.30) in četrtek (19.30-21.00). Vse dodatne informacije lahko

dobite v času pred vajami ali v tajništvo KPD Bazovica osebno ali na telefonski številki 051/215 406 v uradnih urah (torek in četrtek od 10.00 do 12.00 ter od 18.00 do 20.00 ure).

Jasmina Dlačić

Mladi plesalci. Arhiv skupine.

DOGODKI SEPTEMBER

26. september-4. oktober
Etnosmotra, Reka
Dnevi narodnih manjšin

12. Etnosmotra, tradicionalna prireditev, na kateri društva narodnih manjšin predstavijo svoj jezik, kulturo in običaje, je tudi tokrat z vrsto literarnih, glasbenih, folklornih in dramskih nastopov potekala na več lokacijah. Srečanje, katerega pokrovitelja sta mestne oblasti in ministrstvo za kulturo, se je začelo z okroglo mizo na temo medkulturnega dialoga v hrvaški družbi, ki jo je odprl reški župan Vojko Obersnel. Pogovor je napovedala in moderirala predsednica Sveta srbske narodne manjšine Mesta Reka Darinka Janjanin, sodelovali pa so predstavniki civilne družbe, medijev in izobraževalnih ustanov. Reka, ki je v kulturnem, etničnem in verskem pogledu Evropa v malem, je bila znova posebej omenjena kot zgled dobrega sodelovanja z manjšinskimi skupnostmi in mesto, v katerem je več kot desetina prebivalcev pripadnikov enaindvajsetih narodnih manjšin, med njimi pa jih petnajst organizirano deluje v več kot dvajsetih društvih.

Srečanje je odprl reški župan Vojko Obersnel.

Foto: Marjana Mirković

Slovensko skupnost je ob tej priložnosti predstavil član KPD Bazovica, legendarni reški gledališčnik Alojz Usenik, njegov nastop pa je spremljala članica dramske skupine Zdenka Jelovčan:

Etnosmotra

Na letošnji 12. Etnosmotri, kulturni prireditvi narodnih manjšin na Reki, je KPD Bazovica predstavil Alojz Usenik, član in donedavni dolgoletni uspešni vodja naše dramske skupine. Nastopil je v petek, 26. septembra, na večerni prireditvi, namenjeni literarnemu in glasbenemu ustvarjanju v Češkem kulturnem domu na Pehlinu na Reki. Pred prepolno dvorano je veliko število udeležencev bolj ali manj doživeto recitalo, pelo, muziciralo in igralo - na začetku predstavniki Češke besede, na koncu pa glasbena skupina Pehlin Kings in reško Društvo Aškalij.

Naš Alojz je nastopil pri koncu večera z recitacijo pesmi Zdomec avtorja Slavka Arbitra, člana društva. Moram poudariti, da je tudi tokrat, kot vedno doslej, občinstvo kot v transu v tišini spremljalo Alojzovo učinkovito in ganljivo interpretacijo pesmi ter ga nagradila z dolgim dolgim aplavzom. Očitno je bila na tem večeru Usenikova predstavitev zagotovo izjemno kakovostna in med najboljšimi!

Na koncu prireditve je sledilo druženje za nastopajoče. Alojz Usenik se ga ni udeležil. Zdenka Jelovčan

26. september
Praznik buč, Središče ob Dravi
MePZ KPD Bazovica,
zborovodja Franjo Bravdica

Na letošnjem Prazniku buč v Središču ob Dravi je sodeloval tudi mešani pevski zbor KPD Bazovica, ki ga vodi Franjo Bravdica. Gostovali so na povabilo tamkajšnjega izredno aktivnega Turističnega društva, ustanovljenega maja 1995, ki vsako leto pripravlja vrsto zanimivih prireditev, med katerimi je ena najbolj znanih Praznik buč.

Nastop zbora KPD Bazovica in obisk društva v Središču ob Dravi je spremljala Zdenka Jelovčan:

Na povabilo in v organizaciji prijatelja našega društva Petra Razpeta, predsednika Kulturno-humanitarnega društva iz Kamnika, smo se člani pevskega zbora in tajnica KPD Bazovica v zgodnjih urah odpravili na pot v Prlekijo. Zbor je bil prijazno povabljen na sodelovanje v programu za praznik buč in dan odprtih vrat Oljarne Središče ob Dravi, sicer šestega po vrsti. Na poti do Središča nas je dočakal Peter s soprogo Mateo in psičko Mišo ter nam postregel s primorsko ocirkovko in pijačo. Zatem smo skupaj nadaljevali pot. Cesta nas je vodila med bujnim zelenjem in obdelanimi polji skozi vasi do Središča ob Dravi, zadnjega obmejnega naselja med Slovenijo in Hrvaško. Na robu naselja je oljarna, ki obratuje že več kot 90 let. Tam je bil prirejen dan odprtih vrat, kjer se lahko ogleda trebljenje buč, proizvodnja olja, stekleničenje ter razstava jedi z bučnim oljem. Prišli smo v svet buč in bučnega olja. Povsod okoli buče, bučke, velike, manjše, zlatorumene, zelenkaste, raznih oblik in figur, dekorirane, aranžirane in razkošne stojnice z bučnimi izdelki in dobrotami. In številni obiskovalci iz celotne Slovenije in zamejstva ter udeleženci programa! Mnoge dobrote smo poskusili, kupili in si jih ogledali! Razni rokodelci so prikazovali, kako nastajajo izdelki iz gline, lesa ... Novo, drugačno in zanimivo smo spoznavali ob prijetnem vonju, ki se je širil iz oljarne. Med nami je bila tudi Cvetka Kocjan, predsednica KD Miklavž pri Ormožu. Sam program je potekal v velikem belem šotoru.

Naš zbor je v programu nastopil dvakrat. V

šotoru je bilo zelo živahno. Množica veselih ljudi je sedela za mizami, uživala v hrani in pijači in bolj ali manj pozorno spremljala program. Tudi naš zbor je prišel na vrsto. Že po prvih taktih je občinstvo utihnilo in pozorno poslušalo pesmi, ki jih je naš zbor čudovito zapel. S pesmijo Zdomec našega Slavka Arbitra je zbor številne navzoče očaral do konca. Prelepi glas solistke Dragice Rizman je marsikoga ganil do solz. Zato je seveda naš zbor požel velik aplavz. In bis! Morali so peti in še peti. In ni jim bilo težko! Ogromna zasluga tej vrhunski predstavitvi našega MePZ-ja gre maestru Franju Bravdici, ki mu je s svojim talentom in profesionalnim odnosom uspelo doseči visoko umetniško izvedbo in iz pevcev ujeti in zadržati za marsikoga nedosegljiv maksimum. Hvala maestru, hvala zboru.

Program naših pesmi je doživeto predstavila in povezovala pevka Boža Grlica. Rada pa bi še poudarila izjemen bariton Borisa Rejca v pesmi Nocoj ...

Po nastopu in čestitkah smo se zadovoljni odpravili v hotel v Ormožu in po namestitvi s Petrom, Mateo in Cvetko na kmečki turizem Puklavec v Miklavž pri Ormožu. Peter je bil glavni kuhar in gostitelj: čevapčiči in vino. Tudi degustirali smo vino v prastari kleti in lično urejeni vinoteki, ker so vina od nekdanj značilnost Puklavca. In spet je naš zbor pel. In pel. Peter je maestra in pevce tako rotil in prosil, da preprosto niso mogli prenehati peti. In spet vrnitev v Hotel Ormož pozno ponoči! Naslednji dan smo se po zajtrku odpeljali v okolico, Svetinje in Jeruzalem. Naša vodička je bila kot prava profesionalka Cvetka. Ob Jeruzalemski turistični cesti, obdani s čudovitimi vinorodnimi griči, smo prišli v biser Ormoških goric, idilično vasico Svetinje. Ogledali smo si Svetinjsko klet s tristo let starimi zidovi ter pot nadaljevali v Jeruzalem. Okoli nas vijugaste terasaste gorice, klopotci ... Jeruzalem s svojim svetim imenom, energijskimi silnicami, vinsko cesto z vrhunskimi belimi vini in romarsko cerkvico Žalostne Matere božje upravičeno nosi ime nebeški kraj. Ogledali smo si baročno cerkvico. Glavni oltar s podobo Žalostne Matere božje je kopija podobe, ki je v Jeruzalemu v Palestini. Od tod tudi sveto ime. Pozvonili smo na zvon želja, obiskali romantičen hotel Dvorec Jeruzalem in se vrnili v Ormož. S Cvetko smo se sprehodili do ormoškega gradu. Arheološke

razstave si nismo mogli ogledati, ker je bil muzej zaprt. Vseeno smo uživali ob pogledu na mogočni grad. Po kosilu v hotelu smo se poslovili s petjem in z željami za skorajšnje snidenje. Dogovorili smo se, da k nam v goste kmalu pride Cvetka z monodramo Jezična Zofi. Cvetka, Matea in Peter, na svidenje na Reki! In hvala vam za gostoljubnost!

Zdenka Jelovčan

Praznik buč. Foto: www.bolhacom

27.-28. september
Izlet na Ravni Dabar na Velebitu
Planinska skupina KPD Bazovica

Že ko smo pred dvema letoma prvič v enem dnevu obiskali kraje okrog Baških Oštarij, se povzpeli na Kizo in obiskali Crni in Ravni Dabar, smo rekli, da moramo ponoviti obisk teh prelepih krajev. In to ne samo na en dan!

Čeprav vremenska napoved ni bila obetavna - za soboto sta bila napovedana zelo močna burja in dež -, nam nič ni moglo preprečiti, da obiščemo mogoče najlepši konček Velebita. Spanje v planinskem domu v Ravnem Dabru je bilo rezervirano, gostoljubni hišnik Milan Prpić je obljubil dobro enolončnico, Velebitskega piva naj bi bilo dovolj.

Cesta do Dabarske kose je bila pred nekaj tedni asfaltirana, enolončnica je bila res do-

bra, Velebitskega piva pa je v nedeljo sicer zmanjkalo, toda za to ni bil kriv hišnik, ampak število obiskovalcev, ki so se ta vikend nagnetli v domu. Kar čez petdeset nas je bilo, pa še nekaj alpinistov iz Zagreba je spalo zunaj v šotorih. Zaradi tolikšnega števila obiskovalcev je bilo spanje precej glasno. Petra je rekla, da ni verjela, da tolikšen odstotek ljudi smrči.

Vrtače in polja v tem delčku Velebita so bili naseljeni vse do začetka sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Na starih posnetkih so polja obdelana. Pridelalo se je vse, kar je domačija potrebovala, iz Karlobaga so prinašali samo sol.

V soboto smo planinci naredili lepo turo, šest ur hoje, obiskali smo Došen Dabar, Došen Duli-bo, ustavili se v Bačić Dulibi pri bratih Bačić, ki imata tu dve hiši, staro, v kateri sta rojena, in poleg nje novo. V obeh hišah lahko prenoči okrog 25 planincev (na cesti je smerokaz z napisom Planinski dom), pa še s pijačo gostoljubni domačini postrežejo. S sosesčino so osnovali celo planinsko društvo. Na vprašanje, koliko so potrebovali od tod do šole, je Ivan odgovoril, da je najhitreje prišel v trinajstih minutah (planinci smo hodili skoraj dve uri, seveda s počitki, razgledovanjem, snemanjem in podobnim), včasih pa štiri ure ali pa do šole sploh ni prišel. Oče je bil cestar, tako da je bil prihod v šolo odvisen od tega, na katerem koncu ceste je oče tisti dan delal. Včasih je Ivan prišel na travnike malo nad šolo in ležal v travi do konca šole. Danes z družinama živita v Pulju, čeprav sta večji del leta na Velebitu.

Del planincev se je potem povzpel skozi kuloar na severni strani na 1304 metrov visok Bačić kuk. Kuk je osameli skalni „obelisk“, ki štrli iz gozda ali travnika; včasih je takšnih kamnitih gmoč lahko več na kupu. Za navadne planince so ti skalni vršaci težko dostopni, je kar treba malo poplezati. Trije mladi člani so po Bačić kuku osvojili še Budakovo brdo. Vrnili smo se čez Bačić koso, mimo ostankov opuščene planinskega doma, ki so ga morali zapreti zaradi premočnih sunkov burje, zelo pogoste v teh krajih, na napačnem kraju pa so ga postavili v času gradnje bližnje Premužičeve steze. Ta poteka od Zavižana do Baških Oštarij in z nje smo se spustili nazaj v dom.

V nedeljo smo nekateri priplezali še na skalno

skupino Kukaline (1102 m). Skozi ta kamniti labirint je speljana krasna gozdna cesta do Štirovače in naprej do Krasnega. Po kosilu, ki smo si ga sami pripravili, smo se napatili domov. Seveda brez kavice na pomolu v Svetem Jurju tudi tokrat ni šlo!

Darko Mohar

Planinci na vrhu Kukaline, v ozadju sta kamniti Begov kuk in plešasti vrh Visibaba.

Foto: Darko Mohar

DOGODKI OKTOBER

4.-5. oktober

Vodice pri Šibeniku

Srečanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem

V Vodicach pri Šibeniku je potekalo že peto letno srečanje vseh slovenskih društev. Zbralo se je skoraj tristo rojakov iz vseh društev, včlanjenih v krovno organizacijo Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem, ki je srečanje pripravila skupaj s šibeniškim društvom Dr. France Prešeren. Navzoče je poleg predsednika krovne organizacije Darka Šonca in vodilne članice šibeniškega društva Mirjane Knežević na skupnem večeru pozdravil tudi gost z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak. Za udeležence je srečanje pomenilo priložnost za navezavo novih stikov med društvi, obisk pa so izkoristili tudi za ogled tamkajšnjih kulturnih in naravnih znamenitosti.

Marjana Mirković

O svojih vtisih je Dušanka Gržeta zapisala:

V Šibeniku je bilo zares lepo. Vožnja po deževnem in oblačnem jutru ni obetala nič kaj posebnega. Ob obali smo se peljali do Senja, potem pa čez Vratnik do Žute Lokve in po av-

tocesti proti Šibeniku.

Na avtobusni postaji nas je pričakala ena izmed domačink, kmalu pa so se nam pridružili tudi Lovranci in Puljčani in vsi skupaj smo se sprehodili do skromnih prostorov društva Dr. France Prešeren. Sprejela nas je predsednica Mirjana Knežević s skupino članic društva in nas pogostila z miškami in s kavo. Po kratkem druženju smo dobili vodičko, ki nas je popeljala skozi staro mestno jedro in izčrpno navajala podatke iz zgodovine in o znamenitostih mesta. Po dobri uri sprehoda po mestu so nas spet pospremili na avtobusno postajo, od koder smo se odpeljali v novi del mesta, na Dalmatinsku marendu.

Ob loncih (fižola in golaža) se je zbralo kar nekaj domačink - med njimi je precej pravih Šibeničank, ki so tudi glavne moči pevskega zbora. Vzdušje pa je še posebno dvignila glasbena skupina iz Brežic, katere člani so mojstri na svojih glasbilih in zelo dobri pevci. Po marendi smo se odpeljali proti Vodiciam; nameščeni smo bili v vilah hotela Imperial, od mesteca oddaljenega slabe pol ure. Prosto popoldne nas je večina izkoristila za sprehod po Vodicach. Čeprav je mesto precej osiromašila neprepoznavna arhitektura, kjer se najde le nekaj primerkov primorske arhitekture, je bil sprehod po dolgi obali poleg ,marine zelo prijeten.

Na izletu tudi mladi člani KPD Bazovica.
Foto: Istog Žorž

Srečanje Slovencev se je začelo ob 20. uri v veliki restavraciji hotela. Pozdravili so nas Mirjana Knežević, Darko Šonc kot predsednik Zveze slovenskih društev in Rudi Merljak z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in, kot je sam dejal, edini predstavnik iz domovine (s seboj je prinesel cel kup papirjev, ker je mislil, da gre za delovno srečanje, in nam skorajda očitil, da gre za tako množično srečanje brez česa drugega). Predsedniki

društev so bili zatem povabljeni, da se skupaj presedejo k eni mizi. Kot je bilo rečeno, se nas je zbralo okrog tristo.

Med bogato večerjo so nas spet zabavali in k plesu vabili godci iz Brežic. Druženje se je zavleklo kar tam po polnoči. Domačinke so v neki delovni skupini naredile papirnate šibenske kape in vsi smo jih dobili kot darilce, ovito v celofanu, s školjkico.

V nedeljo zjutraj smo se odpravili proti slapovom Krke in tam na dveh čolnih odpluli proti otočku Visovec. Po uri vožnje smo si na hitro ogledali muzej z zgodovinskim delom, sakralno zbirko z liturgijskim posodjem ter mašnim protom, pa še nekaj zelo zanimivih fragmentov kamnite plastike in keramičnih posod hvarske kulture. Sprehodili smo se tudi po vrtu, v katerem kraljujejo pavi, race, mini kokoške in petelini, pa tudi zajčki. Ker je bila ura maše, si žal cerkve nismo skupinsko ogledali. Ves program je bil načrtovan po minutah, tako da smo kar hitro končali ogled Visovca in nismo pričakali konca maše. Po vožnji nazaj smo si še enkrat ogledali slapove in se ob kavi naužili svežega zraka in gozdov Skradinskega buka.

Prišel je tudi čas, da se odpravimo proti domu. Čez Skradin smo se odpeljali na avtocesto in se po predoru sv. Roka odpeljali na kosilo k Braju v mestu Sv. Rok. Ura je bila pet in vsi smo bili že vidno lačni, saj je od zajtrka minilo že dolgo, tako da smo se hitro lotili bogate pojedine. Gostišče ima v neposredni bližini tudi mini živalski vrt s tremi divjimi prašiči - od katerih eden tehta verjetno kakih 250 kg -, od drugih vrst pa se sprehaja le še ena srnica. Proti domu smo se odpravili ob pol sedmih in na Delto prek Žute lokve ter Senja prišli ob 21.30. Dušana Gržet

7. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Medkulturno komuniciranje, predavanje
Organizator: Svet slovenske narodne
manjšine PGŽ

Izredno zanimivo in odmevno predavanje z naslovom Izzivi medkulturnega komuniciranja je na povabilo Sveta slovenske narodne manjšine PGŽ podal dr. Dejan Jelovac. V dvorani Slovenskega doma KPD Bazovica so se zbrali

sicer maloštevilni, a zelo pozorni obiskovalci, vsi po vrsti navdušeni nad temo, tako da ne preseneča, da se je razvila živahna razprava, tudi s pogledom na aktualne razmere v svetu. O dogodku je v oddaji Prizma poročala tudi HTV (11. oktobra 2008), posnetek pa je na ogled v prostorih Sveta SNM PGŽ v času dežurstva.

Med obiskovalci je bil tudi večletni član društva in v športnih krogih Reke znani rojak Igor Jenul. Navdušen nad predavanjem nam je poslal naslednji prispevek.

Predavanje dr. Jelovca - kot na univerzi

Dr. Dejan Jelovac je zelo jasno in zanimivo predstavil temo, ki ni ne preprosta in ne lahko razumljiva. Toda v predavanju o dimenzijah kulture in komunikaciji med različnimi in različnimi kulturami sta se z odmikom časa interes in pozornost povečevala in človek je imel občutek, da se pred njim odpira pogled na ocean, ki ga še nikoli ni videl. To je morje znanja, duhovitosti in etičnosti, ki ga potrebujemo tako, kakor potrebujemo prav kristalno čisto morje in nepregledne gozdove, česar žal čedalje bolj primanjkuje. Zato se približajmo besedam dr. Jelovca, ki nam povejo, kako naj postanemo veliko boljši ljudje, tako da nastopamo z resnico, o kateri smo se na najboljši način prepričali, da upoštevamo drugega človeka in se trudimo k dialogu, ne k monologu, ko se s kom pogovarjamo; ne nastopajmo s položaja sile, vsevednosti in v prepričanju, da vse najboljše vemo in znamo.

Zelo zanimivo je bilo slišati za pet kulturnih dimenzij, ki jih je definiral prof. Geert Hofstede in nam jih je podrobno pojasnil predavatelj dr. Jelovac. Ko smo videli primerjave med kulturami različnih narodov na osnovi teh dimenzij, smo se prepričali, da smo večinoma napačno gledali na kulturo določenega naroda. Te dimenzije so v angleščini: Power Distance Index; Individualism; Masculinity; Uncertainty Avoidance Index; Long-Term Orientation.

Predavatelju je uspelo v kratkem času, kar je zelo težko, razložiti nam in nas seznaniti z bistvenimi stališči in načinom, kako moramo nastopati, da bi omogočili komunikacijo. To so etičnost, izogibanje laganju in razkazovanju "mišic", pozornost do druge strani v komu-

nikaciji in pravilo "detention" - popuščanje zaradi znižanja praga napetosti v komunikaciji, tako da se odpre prostor za sporazum. Kajti komunikacija, ki se sprevrže v prepir in ne pripelje do nove dialektične kakovosti s komunikacijskim stikom in poštenim spopadom nasprotnih in različnih mišljenj, sploh ni komunikacija, temveč zapravljanje časa.

Ta pristop, s katerim smo se seznanili na predavanju, nam odpre množico vprašanj, od našega vedenja v vsakdanjih odnosih, vedenja tistih, s katerimi se srečujemo in komuniciramo, konfliktov med socialnimi skupinami, med državami, narodi, vse do svetovnih polomov - ekonomskih in še več ekoloških. Tako okrepljeni z znanjem, pridobljenim na tem predavanju, zdaj veliko jasneje in sploh lahko vidimo, kaj se pravzaprav dogaja v svetu in okoli nas, ker je vsepovsod veliko preveč neresnice, neupoštevanja osnovnih moralnih načel in zapovedi - ne delaj drugemu tistega, kar ne želiš, da se dela tebi.

Zato bi moral vsak človek - kar je tudi eden od sklepov predavanja -, izhajati najprej iz samega sebe in poskušati oceniti svoje delovanje in ravnanje ter se potruditi svoje postopke uskladiti z etičnimi postulati, ki jih je pridobila človeška civilizacija, torej brez uporabe sile; in to ne samo brez moči orožja, temveč tudi brez ekonomskega in vseh drugih oblik nasilja, tudi v medijih, s poudarkom na odpravljanju brezmejnega potrošništva in pohlepnosti po enormnih dobičkih.

V svetu je veliko primerov medkulturnih napetosti in komunikacijskih problemov, ki odražajo probleme komunikacije, pa tudi pomanjkanje katerega od vidikov komunikacije nasploh.

Na predavanju je bil podan izvrsten, bistven primer komunikacijske, blago rečeno, težave, med predstavniki koncentriranega denarja in lastnikov ogromnega premoženja - čeprav to žal ni bogastvo, kar se danes vse jasneje vidi, da gre samo za kup produktov uničevanja narave - ter na drugi strani davkopllačevalcev in varčevalcev, napačno imenovanih majhni ljudje. Nasprotje teh dveh subkultur je praktično v vsaki državi sveta pomemben znak neprestane komunikacijske krize, ki je tudi na ta način družbena kriza „non plus ultra“ in ki se ne

razrešuje, temveč od časa do časa s kompromisi dovoli, da družba ne omahne in se svet vrtil naprej. Toda do veljavnega, kvalitetnega sporazuma ni prišlo in ne vemo, ali sploh kdaj bo; to pa bi bilo odločilno za svet, zato da bi se vsi skupaj angažirali pri obvladovanju ekološke krize, ki grozi vsemu svetu. Tako pa se nam, kot je poudaril predavatelj, meče pesek v oči s finančnimi špekulacijami globalnega značaja, ki pa niso niti blizu tako pomembnim vprašanjem, kot je ogroženost narave v celoti. Na eni strani so ekologi s poštenimi znanstveniki vred, na drugi pa dobičkarji z armado delovnih ljudi, ujetih v past ekonomske odvisnosti in v strahu pred izgubo dela, če se zaradi varstva okolja zaprejo naftna polja, tovarne avtomobilov ali jedrske elektrarne.

Igor Jenul

Predavatelj dr. Dejan Jelovac deležen številnih pohval. Foto: Marjana Mirkovič

7.-11. oktober Filodrammatica, Reka Mednarodna arhitekturna delavnica

Na priložnostni razstavi v dvorani Filodrammatice na reškem Korzu so bile 11. oktobra predstavljene idejne rešitve, nastale v štiridnevni mednarodni arhitektonski delavnici, posvečeni obnovi širšega območja rafinerije na Mlaki, v industrijskem območju v središču Reke.

Delavnico sta organizirali Društvo arhitektov Reke in Mesto Reka, da bi pritegnili stroko in k obnovi območja Rafinerije pristopili z različnih vidikov, ga čim bolj slojevito proučili in ponudili projekte, ki bi upoštevali aktualne dosežke pri globalnih posegih na podobnih prostorih.

V delavnici so zato sodelovali arhitekti z evropskih univerz (fakultet za arhitekturo iz Ljubljane, Züricha, Dunaja, Pariza, Zagreba in Splita) in njihovi študenti ter člani reškega društva arhitektov. Delo je temeljilo na široko obsegajoči strokovni urbanistični osnovi, ki jo je pod mentorstvom ljubljanskega profesorja Janeza Koželja in vodje reškega DA Igorja Rožiča pripravila skupina študentov ljubljanske fakultete, skupaj z Rečanom Deanom Kle-mencem.

Gradivo vseh sedmih skupin avtorjev bo po semestrski obdelavi na matičnih fakultetah in v dokončni obliki širši javnosti predstavljeno na razstavi v Mestni hiši na Reki 19. decembra letos. Več: www.novilist.hr, www.rjeka.hr
Marjana Mirkovič

11. oktober Slovenski dom KPD Bazovica, Reka Enotna lista, ekskurzija

V okviru letošnje ekskurzije, ki so jo namenili obisku Hrvaške, so člani stranke koroških Slovencev Enotna lista iz Celovca kot prva politična stranka doslej obiskali Slovenski dom KPD Bazovica na Reki. Zanimivo je, da gre za obisk stranke EL, ki deluje v nekdanjem zamejskem prostoru, in da nobena od slovenskih političnih strank pred nedavnimi volitvami ni pokazala interesa za neposreden stik z rojaki na Hrvaškem, čeprav je prav tu največ volilnih glasov zunaj RS.

Rojaki s Koroške, ki so na Kvarner prispeli v dopoldanskih urah, so lep dan izrabili za ogled Reke in Trsata, ki sta jih - po besedah tajnice Justine Hribernik - prav navdušila. Nastanili so se v Opatiji in dan pozneje obiskali še Lovran in tamkajšnji praznik *marunado*, kamor jih je posebej povabil predsednik SKPD Snežnik Vasja Simonič.

V društvu so bili zvečer deležni prisrčnega sprejema in skromne zakuske, po nagovoru obeh vodilnih predstavnikov, Vitomirja Vitaza in mag. Vladimirja Smrtnika, pa so kmalu stekli tudi živahni pogovori, ki jih je na harmoniki spremljal stari znanec društva, Feruccio. Srečanja je bil zlasti vesel reški rojak in pesnik Slavko Arbiter, ki je pred leti o Koroški in njeni zgodovini proučil obilico literature in zatem

celo napisal več kot sto strani obsegajočo knjigo, ki je vezana v obliki fotokopij in na vpogled v društvu, kar je goste posebej in prijetno presenetilo. Druženje je prineslo tudi dogovor o kulturnem sodelovanju v prihodnje. Podkrepil ga je priložnostni program, ki ga je z doživeto recitacijo pesmi Zdomec avtorja Slavka Arbitra predstavil neutrudni Alojz Usenik, ohrabren po izrednem odzivu pa je v veliko zadovoljstvo navzočih recitaciji zatem dodal še monolog Cankarjevega Hlapca Jerneja.

Pogovori so bili po ocenah sogovornikov obeh strani zelo koristni, mag. Vladimir Smrtnik pa je med drugim dejal, da so gostiteljem posredovali izkušnje in prednosti političnega organiziranja nasploh; glede tega v okviru SLOMAK-a pa je povedal, da razmišljajo o tem, da bi poleg te koordinacije uveljavili še neodvisno strankarsko združenje, ker žal do zdaj v okviru SLOMAK-a ni bilo prostora za edini slovenski stranki v zamejstvu, kar obžalujejo, ker sta ti najbolj reprezentativni in legitimirani z volilnimi glasovi in bi morali sodelovati pri odločanju o ključnih zadevah zamejskih Slovencev. Če v okviru SLOMAK-a ne bo mogoče priti do ustreznih rezultatov, pravi, razmišljajo o tem, da bi se organizirali v neki svoji strukturi tako rojaki na Tržaškem kot koroški Slovenci, zraven pa bi povabili rojake, ki so kakor koli strankarsko politično organizirani tudi na Madžarskem in Hrvaškem. Ker je bila tisto soboto aktualna novica o smrti koroškega glavarja Haiderja, je pogovor stekel tudi na to temo. Haider se je dan pred tem udeležil slovesnosti na avstrijskem Koroškem, s katero so v Celovcu proslavili 87. obletnico koroškega plebiscita, in ob tej priložnosti znova kritiziral avstrijsko ustavno sodišče zaradi odločb o dodatnih dvojezičnih napisih in dejal, da je teh preveč. Slovenci se dogodka niso udeležili, prav tako pa niso pripravili nobene protestne akcije. Kot je znano, se je 10. oktobra 1920 na plebiscitu 59 odstotkov udeležencev v coni A izreklo za to, da južna Koroška pripade Avstriji, 41 odstotkov pa si je želelo k Jugoslaviji. Koroški deželni zbor je takrat Slovincem obljubil, da bodo v prihodnje vedno spoštovali njihove narodne, jezikovne in kulturne pravice. Glede teh in pričakovanih sprememb po Haiderjevi smrti je mag. Vladimir Smrtnik povedal: "Sem realist in vem, da se bo ob tem tragičnem dogodku marsikaj spremenilo na področju

politične porazdelitve moči in bo stranka deželnega glavarja Haiderja (Zavezništvo za prihodnost Avstrije, BZÖ, op. ur.) sedaj prišla v krizo identitete, ker je celo svojo politiko gradila samo na eni osebi. To bo porazdelilo malo moči na druge stranke, a izkušnje kažejo, da tudi druge večinske stranke v preteklosti niso kazale kaj posebej veliko posluha za naša vprašanja, in bojim se, da se kaj dosti tudi v prihodnosti ne bo spremenilo." Dodal je, da bodo po njegovi oceni na Koroškem razpisane predčasne deželne volitve, ki bi sicer potekale marca prihodnje leto. Če se bodo odločili za sodelovanje - po njegovih besedah je treba v stranki na novo preučiti razmere in temeljito oceniti sposobnosti in možnosti -, želimo Enotni listi veliko uspeha.

Marjana Mirković

Prvi obisk neke politične stranke je v društvu zbudil veliko zanimanje.

Foto: Marjana Mirković

11. oktober
Izlet planinske skupine KPD Bazovica in PD RTV Ljubljana

Dolgo je bil načrtovan prvi skupni izlet dveh društev, še tam od občnega zbora PD RTV Ljubljana februarja letos. Čeprav nas je bilo malo strah, kako se bo izteklo vodenje 40 neznanih planincev, je lepo vreme sprostilo začetno tremo. Temu je pomagalo tudi turistično vodenje voditelja planinske skupine KPD Bazovica od mejnega prehoda Rupa do Poklona na Učki ter malo suhih fig in žganja pred začetkom pohoda. Seveda je Metka spet

srečala znanca, toda tokrat je tudi Darko našel *žlahto* iz Loškega Potoka.

Vzpon je potekal ob zelo kvalitetnem vodenju bazoviških vodnikov Andreja in Zorana in drugih članov skupine po manj znanih in zelo lepih poteh čez Grdi breg na sedlo med Suhim vrhom in Vojakom ter se potem nadaljeval do razglednega stolpa na vrhu. Gostje so se po svojih televizijskih zvezah dogovorili za obisk oddajnika na Učki, kar je tudi bilo enkratno doživetje. Pohod smo po skoraj petih urah hoje končali na Poklonu.

Medtem si je vodja planinske skupine malce odpočil svojo načeto hrbtnico in spet lahko prevzel turistično vodenje na istrsko stran. Izlet se je nadaljeval z obiskom Vele drage in njenih krasnih apnenčastih stolpov in sten. Žal obisk Roča zaradi pozne ure ni bil mogoč, ker je bilo na programu še skupno kosilo in druženje v malem podučkarskem mestecu Vranja. Druženje sta sklenila nagovora predsednika PD RTV Braneta Krebsa in vodje planinske skupine KPD Bazovica Darka Moharja. Ob tej priložnosti je Brane naši planinski skupini izročil priložnostna darila: ljubljanskega zmajčka kot zaščitnika mesta Ljubljane, ki naj bi ščitil tudi nas, in varovalni komplet (čelada in varnostni pas) za hojo po težkih gorskih poteh, ki ga bodo člani naše planinske skupine pogosto rabili na svojih pohodih.

V teh nekaj vrsticah je težko opisati vse lepo, kar se je na izletu dogajalo. Pohodniki smo se na koncu razšli z ogromno pozitivne energije, ki smo jo podarili eni drugim, pa tudi prevzeli iz prelepega kotička Istre in hrvaškega primorja. Skupni pohod je bil prvi in zagotovo ne zadnji, ki ga bodo člani obeh društev organizirali.

Darko Mohar

Udeleženci izleta na Poklonu.

Foto: Darko Mohar

12. oktober Izlet na Bitoraj Mladinska skupina KPD Bazovica

Že ko smo zjutraj odprli oči, smo se začeli zavedati, da nas čaka prekrasen sončen dan. Prav zato se v nedeljo zgodaj zjutraj ni bilo težko zbuditi in se odpraviti proti Gorskemu kotarju. Cesta se je počasi zvijala pred nami in kmalu smo prišli do zelo lepih vasic, Sunger in Brestova draga. Stik z gozdom nas je vse navdušil. Toliko različnih barv - rumena, rdeča, rjava, zelena in modro nebo! Vse skupaj prepleteno kot v kakšni pravljici. Nekaj enkratnega je doživeti tisti čas, ko poletje svojo vladavino počasi prepušča jeseni. Na poti do vrha Burnega Bitoraja (1385 m) nas je čakalo še precej hoje. Medtem smo opazovali lepoto gozda in barve narave, fotografirali vse, kar se je dalo, občudovali moč Bitorajskih Belih sten ter izkusili timsko delo pri vzponu na Imperator in Savjetnik. In na koncu smo z vrha Bitoraja še enkrat kot na dlani občudovali čudovite barve gozda, lepote narave in bili ponosni na vzpon. Izbira cilja je bila čudovita, vodenje prav tako, družščina pa izbrana.

Jasmina Dlačič

Na vrhu Burnega Bitoraja. Foto: Ilija Dadasović

15. oktober Ljudska univerza, Koper Finančni management projektov EU, delavnica

V prostorih Ljudske univerze (LU) v Kopru je potekala brezplačna delavnica z naslovom Finančni management projektov EU. V sodelovanju z LU Koper so jo organizirali Center vseživljenjskega učenja Obalno-kraške

re-gije, Zveza ljudskih univerz Slovenije in Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Delavnica je financirana v okviru projekta Tehnična pomoč - Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko - Operativni program razvoja človeških virov 2007-2013.

Namen delavnice je bil seznaniti navzoče s pripravo in izvedbo projektov, prijavljenih na razpise za sredstva iz evropskih skladov. Sodelovanje v evropskih projektih zahteva od zaposlenih veliko znanja s področja projektnega menedžmenta: sistem vodenja projekta od prijave in sistema kontrole ter evalvacije do končnih poročil zlasti na področju načrtovanja aktivnosti in proračuna.

Z obilico večletnih izkušenj, jasno predstavijo in s praktičnim pristopom je delavnico uspešno vodila Duša Marjetič, strokovnjakinja finančnega menedžmenta projektov EU. Dnevni red je vseboval poglavja, kot so uvod v finančni menedžment, finančno načrtovanje projekta in vrste stroškov (sistem upravičenih in neupravičenih stroškov), izračun ključev za delitev stroškov, stroškovna mesta - knjiženje projektnih stroškov, pogodbeni odnosi, obdavčitve, finančno poročanje v projektih EU, spremljanje njihove finančne realizacije, davek od dobička, dohodnina in DDV.

Delavnica je obsegala tudi reševanje praktičnih nalog, tako da so se udeleženci - tisti, ki se lotevajo prvih korakov na tem področju, če sklepamo po izjavah, pa je bila delavnica dobrodošla tudi za tiste, ki že imajo začetne izkušnje - seznanili z osnovnim znanjem za pripravo dobrega projektnega proračuna in učinkovito finančno vodenje odobrenega projekta.

Med prijavljenimi so bili predstavniki različnih organizacij, od lokalnih oblasti in kulturnih ter neprofitnih organizacij do gospodarstva in zasebnih podjetnikov.

Za udeležence je bilo pripravljeno tudi posebno gradivo s priročnikom. Na vpogled za vse zainteresirane je v času dežurstva obeh svetov. Delavnice se je kot predsednica Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije udeležila urednica Kažipot.

Podobna delavnica je sledila dan pozneje v Ljubljani, na njej pa sta poleg vodje Eurorada z Reke Marijane Košuta s Hrvaške sodelovali tudi predsednica in tajnica SKD Istra iz Pulja, Klaudija Velimirović in Jasmina Ilić Draković. Marjana Mirković

Z delavnice, Duša Marjetič. Foto: Marjana Mirković

17. oktober
Lutkovno gledališče Branka Mihaljevića,
Osijek
Piknik odprl Dneve slovenske kulture

Dramska skupina KPD Bazovica je s priljubljeno komedijo Piknik s tvojo ženo Andreja Jelačina in v režiji ter glavni vlogi neutrudnega gledališčnika Alojza Usenika v Lutkovnem gledališču Branko Mihaljević v Osijeku slovesno odprla Teden slovenske kulture.

Dogodek je napovedal tajnik SKD Stanko Vraz Zvonko Horvat, KPD Bazovica pa je predstavila tjanica Zdenka Jelovčan in rojakom v Osijeku ob tej priložnosti podarila pravkar izšlo monografijo o društvu. Po besedah Alojza Usenika, je bil nastop odlično organiziran in občinstvo zelo zadovoljno, domačini pa izredno gostoljubni. Prejeli pa so tudi povabilo za gostovanje v Belem Manastiru.

Kot smo napovedali, je bilo na programu prireditve v Osijeku več srečanj in predstavitev; med drugim je rojake obiskal tudi znani slovenski pisatelj Bogdan Novak, teden pa je sklenilo omizje na temo Slovenci in Osijek. Prireditve je organiziralo tamkajšnje slovensko kulturno društvo Stanko Vraz, ki ga vodi književnica Sabina Koželj Horvat.

Marjana Mirković

*Kazališna predstava gostovanje
Slovenski dom KPD "Bazovica"*

**Andrej Jelačin:
PIKNIK S TVOJOM ŽENOM**

- komedija I čin -

ULOGE:

ONA: Lovredana Jurković

ON: Alojz Usenik

ONE: vsi prisotni na pikniku

REŽIJA: Alojz Usenik

LEKTOR: Gabriyela Babič

SCENA: Alojz Usenik

KOSTIMI: Marijana Travarar

KOBEORGRAFIJA: Senja Kern-Svoboda

SARFAČICA: Zdenka Jelencič

GLAZBENA OPREMA: Mladen Lenac

SVJETLO I ZVUK: Milan Grlica

ORGANIZATOR:

SKD "Stanko Vraz"

i tisknik Zvonko Horvat

**Dječje kazalište "Branko Mihaljević" Donji grad
petak, 17.10.2008. u 18.00 sati**

ULAZ SLOBODAN

SPONZORI:

Poglavarstvo grada Osijeka

Mercator Centar Osijek

17. oktober

**Slovenski etnografski muzej, Ljubljana
Življenje in kultura Slovencev v sosednjih
državah
Posvet, SED**

V Ljubljani je potekalo strokovno srečanje o vprašanih, povezanih z življenjem in kulturo Slovencev v sosednjih državah. V okviru Slovenskega etnološkega društva ga je pripravila delovna skupina, pristojna za to področje, katere predstavnici, vodja dr. Katalin Munda Hirnök in dr. Mojca Ravnik sta poleg podpredsednika SED-a dr. Naška Križnarja tudi pozdravili navzoče.

Dr. Katalin Munda Hirnök je v svojem nagovoru med drugim na kratko povzela zadnji večji projekt SED oz. niz posvetovanj od 2001 do 2005, katerih strokovna in znanstvena pozornost je bila posvečena problematiki ohranjanja etnološke dediščine znotraj širšega slovenskega kulturnega prostora. Prvi je potekal leta 2001 na Tržaškem v Italiji (na posvetovanju v Ljubljani so bili predstavniki vseh treh dežel, kjer živijo Slovenci v Italiji), naslednji 2002 v Porabju na Madžarskem, zatem 2003 na Koroškem, 2004 na Štajerskem

v Avstriji in 2005 v Zagrebu. Pri organiziranju so aktivno sodelovale etnološke in manjšinske organizacije: Narodna in študijska knjižnica in Inštitut za etnologijo iz Trsta; Muzej Savaria iz Sombotela; Zveza Slovencev na Madžarskem iz Monoštra, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza iz Celovca, Kulturno društvo član 7 za avstrijsko Štajersko iz Potrne, Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb in KPD Slovenski dom iz Zagreba. Vključitev lokalnih manjšinskih ustanov, društev in kulturnikov se je pokazala za zelo koristno pri koncipiranju vsakokratnih tem posvetovanj, ki so bila dvodnevna in so vključevala tudi ekskurzijo. Prispevki s posvetov so bili objavljeni v treh zbornikih: s prvih treh v zborniku Odstrta dediščina, etnološko delo in muzejske zbirke Slovencev v Italiji, na Madžarskem in v Avstriji (2003); s posveta na Štajerskem v Avstriji v zborniku Etnološka dediščina in kulturna podoba štajerskih Slovencev (2005); z zagrebškega posveta pa v zborniku Slovenci na Hrvaškem, dediščina in sedanost (2006). Uspešna realizacija večletnega projekta je botrovala odločitvi, da bo SED nadaljeval strokovna srečanja in tako ne le ohranjati stike z obmejnimi regijami, ampak tudi sproti vključeval njihovo etnološko problematiko v slovensko etnologijo.

Predstavniki slovenskih organizacij so na srečanju odprli veliko vprašanj, o katerih bi, kot so se strinjali skupaj z organizatorjem, podrobneje veljalo razpravljati v prihodnje. Srečanja, v prvem delu namenjenega preučevanju in varovanju kulturne dediščine, so se udeležili mag. Martina Piko - Rustia iz Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik iz Celovca, mag. Susanne Weitlaner iz Pavlove hiše v Potrni; Marina Cernetig z Inštituta za slovensko kulturo v Špetru; Luigia Negro iz Zveze slovenskih kulturnih društev na Solbici; Dušan Jakomin in Lojze Debelis iz Etnografskega muzeja v Šklednju in - s prebranim referatom, a osebno odsotna - Marija Kozar Mukič iz Muzeja Savaria v Sombotelu. S Hrvaške se je v imenu Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije srečanja udeležila urednica Kažipota.

Popoldanski del je potekal pod vodstvom mag. Martine Piko - Rustia in dr. Naška Križnarja z

Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, tema pa so bile šege in navade kot lokalna, regionalna in nacionalna dediščina. Posebej je bil predstavljen register nesnovne oz. žive dediščine v slovenskem kulturnem prostoru; sodelovanje kolegov iz zamejskega prostora in tudi študentov Fakultete za humanistične študije iz Kopra pod vodstvom predavateljice dr. Irene Rožman pa po besedah organizatorja priča o aktualnosti teme.

Marjana Mirković

Dr. Naško Križnar, dr. Mojca Ravnik in dr. Katalin Munda Hirnök. Foto: Marjana Mirković

23. oktober

V Slovenskem domu KPD Bazovica je bila po več mesecih zaprta zanimiva razstava Državnega arhiva Rijeka, z gradivom, ki zadeva ilirskobistriško območje. Razstava, ki je bila na ogled od 24. junija in postavljena v počastitev dneva državnosti RS in RH, je zbudila precej zanimanja in pričakovati je, da se bo dobro sodelovanje s to reško ustanovo, ki hrani velik delež slovenskega gradiva, nadaljevalo in svoj uspeh, kot ob tej razstavi, ponudilo na ogled.

ZAHVALA

Iskrena zahvala arhivarju Borisu Zakošku za prijazno pomoč pri celotni postavitvi razstave in ob vračanju, mlademu informatiku na DAR-u, Zvonimirju Mandekiću, pa za prenos panojev in pomoč urednici Kažipota pri njihovem vnovičnem prevozu ob vrnitvi v DAR.

24. oktober

Odbor za narodne manjšine in človekove pravice PGŽ

Seje Odbora za narodne manjšine PGŽ, ki je vodil predsednik Dragutin Rafajac, so se udeležili predsedniki svetov madžarske, albanske, bošnjaške, črnogorske, srbske in slovenske narodne manjšine: Eva Viola, Gani Xarrahi, Šehrizad Begić, Vukašin Jaramaz, Branko Vrcelj in urednica Kažipota ter predstavniki makedonske, češke in slovaške narodne manjšine, Levko Cvetkovski, Antun-Toni Rehák in Miroslava Gržinić.

Namen sestanka je bil povezati dejavnost obeh strani in se seznaniti z delovanjem in načrti v povezavi z županijskim proračunom, ter s položajem in aktualno problematiko posameznih skupnosti. V imenu PGŽ so bili poleg predstavnika urada župana Giannija Jurasca, zadolženega za vprašanja narodnih manjšin, navzoči še člani odbora, podpredsednik Mario Dagostin, Ibrahim Ružnić in Ivan Polić.

Vukašin Jaramaz je navzoče seznanil z bogatim družabnim življenjem v črnogorski skupnosti, izrazil kritičen odnos do županijskih oblasti pa je izrazil Šehrizad Begić, predvsem zaradi premajhne finančne podpore, ki ne zadostuje za delo sveta in več kot tri tisoč pripadnikov bošnjaške manjšine. Očital jim je tudi, da so sveti na priložnostnih prireditvah, kot je Etnosmotra, samo za okras in vtis, da se na tem področju dobro dela.

Eva Viola je povedala, da so po več mesecih brezdomstva po tem, ko so se razšli z društvom, v svetu naposled premostili težave in našli nove prostore. Med drugim je pojasnila, da ima madžarska narodna manjšina na Hrvaškem dve krovni organizaciji, pa tudi na Reki delujeta dve društvi.

Levko Cvetkovski je dejal, da so prostori na naslovu Matetićeve 5 na Reki namenjeni skupni uporabi sveta in predstavnika makedonske narodne manjšine, kulturnega društva Ilinden in cerkvene občine. Poudaril je, da složno delujejo pri organizaciji vseh dogodkov. Branko Vrcelj pa je opozoril na nujnost analize stanja in uresničevanja manjšinskih pravic, predvsem

na področju zaposlovanja. Miroslava Gržinič je spomnila na nedavne odmevne Dneve slovaške kulture na Reki in sodelovanje na srečanju Slovakov v Italiji, navzoče pa povabila v nove prostore na naslovu Korzo 35 - odprte redno ob četrtnih zvečer -, ki jih delijo z Matico Slovaško.

Gani Xarrahi je poudaril, da z društvom in svetom na mestni ravni delijo lepe prostore na Pavlinskem trgu 5, nimajo podatkov o kršitvah pravic, tudi ne s področja zaposlovanja, kar ne preseneča, saj so pripadniki albanske manjšine večinoma - kar dobrih osem desetih - samostojni podjetniki. Zavzel pa se je za krajše, a redne oddaje v albanskem jeziku na lokalni TV Kanal Ri. Antun-Toni Reháč pa je opozoril na nujno ločevanje vloge svetov in društev ter neprimerno prelivanje sredstev, na nekatera protislovja v samem ustavnem zakonu o pravicah narodnih manjšin in nato na ignoriranje dopisov v zvezi s članstvom v šolskih odborih; glede koordinacije manjšinskih svetov pa je menil, da bo oblikovana, ko bo jasen cilj, ki naj bi temu botroval. Urednica Kažipota je navzoče seznanila z rednimi dežurstvi, izdajanjem Kažipota in predvidenim tečajem slovenskega jezika za odrasle, glede medijev nasploh pa predlagala, da se za začetek v mesečno prilogo Novega lista Rijeka - info uvrstijo tudi napovedniki manjšinskih organizacij, objavljeni v njihovih jezikih, in znova pozvala člane Odbora, da se na spletni strani PGŽ končno zagotovi prostor za obvestila svetov.

Z zanimivim in koristnim predlogom se je v razpravo vključil Mario Dagostin in predlagal strokovno analizo stanja med pripadniki narodnih manjšin na območju županije o vseh vprašanih, kajti brez tega ni mogoče opredeliti politike v odnosu do narodnih manjšin. Navzoče je tudi pozval k boljšemu sodelovanju med sveti in društvi in predlagal predstavnikom manjšin, naj v prihodnje pogosteje dajo pobude za takšna srečanja. Ibrahīm Ružnič je spomnil, da so mesečne nagrade članom v PGŽ menda najnižje v državi. Pozval je tudi k ustanovitvi koordinacije, ki naj bi, kot je dodal Dragutin Rafajac, zahteve v pisni obliki posredovala na županijsko poglavarstvo, naprej pa je pot tudi do skupščine. Kot je še napovedal, bo Odbor zahteval povratno informacijo o vseh storjenih korakih. Gianni Juras je ob koncu vse pozval, naj čim prej dostavijo zapisnike, program

dela, finančne načrte in finančna poročila, pri čemer je bila za slednje urednica Kažipota deležna pohvale v imenu edinega sveta, ki je pravočasno in v pravi obliki poslal zahtevano dokumentacijo.

Marjana Mirković

Udeleženci seje. Arhiv PGŽ.

24. oktober Odbor za nacionalne manjšine Mesta Reka

Seje Odbora za narodne manjšine se je tokrat namesto predsednice Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Dušanke Gržeta udeležil podpredsednik Boris Rejec. Kot je povedal, je bila osrednja točka dnevnega reda razprava o proračunu in njegov rebalans, ob tem pa je posebej izpostavil še nujnost večjega informiranja manjšinskih teles in predstavnikov o vseh možnostih, ki jih za njihovo dejavnost zagotavlja zakon.

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka ima enako kot drugi sveti za dejavnost v letu 2008 odobrenih 65.000 kn, vsota ostaja nespremenjena; mestne oblasti pa poleg tega redno nadomeščajo tudi stroške za komunalne in materialne storitve v znesku 1500 kn.

Marjana Mirković

Na seji tudi Boris Rejec. Foto: Marjana Mirković

24. oktober
Koordinacija PGŽ

Že četrto srečanje v prostorih albanske skupnosti.
Foto: Marjana Mirković

Na četrtem srečanju, namenjenem vzpostavitvi koordinacije, so se v lepo urejenih prostorih Sveta albanske narodne manjšine PGŽ znova sešli predsedniki albanskega, srbskega, črnogorskega in slovenskega manjšinskega sveta, Gani Xarrahi, Branko Vrcelj, Vukašin Jaramaz in urednica Kažipota, ter manjšinski

predstavniki slovaške, češke in makedonske narodne manjšine, Miroslava Gržinić, Antun-Toni Rehák in Cvetko Levkovski. Na vpogled so prejeli besedilo sporazuma o ustanovitvi koordinacije, ki naj bi bila oblikovana do konca leta, prva prizadevanja pa usmerjena v uresničevanje manjšinskih pravic predvsem na področju zaposlovanja in v boljše medijsko spremljanje manjšinskih dejavnosti.
Marjana Mirković

24. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Tatjana Mohar, razstava fotografij

V društvu se je prvič predstavila mlada in nadarjena fotografinja Tatjana Mohar. Svoje ustvarjanje je doslej predstavila v Zagrebu in Baški, po besedah strica Darka Moharja pa je razstava v društvu tudi njena prva razstava na Reki. Navzoče je pozdravil predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz, o umetnici je spregovorila umetnostna zgodovinarica Milica Gamulin, o družinski tradiciji pa član upravnega odbora KPD Bazovica Darko Mohar. Dogodek, ki ga je spremljal Dimitrij Jelovčan Bulatović, je obogatil tudi program mladih glasbenikov s Krka.

Mlada umetnica. Foto: Petra Aničić

Razstava Tatjane Mohar

Tatjana, rojena Rečanka, je otroška leta preživela v Baški na otoku Krku. Glede na to, da je ukvarjanje s fotografijo pri Moharjevih že več generacij družinska tradicija, je po tej poti krenila tudi ona. Fotografirati je začela že na Krku in se pozneje vpisala na šolo za oblikovanje na smeri za fotografijo. Šolanje je nadaljevala na znanem Inštitutu za fotografijo in vizualne umetnosti v Padovi in se zatem vrnila v Zagreb.

Kot je ob odprtju razstave poudarila umetnostna zgodovinarica Milica Gamulin, Tatjana Mohar živi za modno fotografijo, njena glavna zavzetost pa je znotraj črno-bele serije umetniških fotografij združevati nasprotja, sodobno in tradicionalno.

Del njenega ciklusa se namreč posveča ženskimi modelom v naravnem okolju: prelepe manekenke v modernih oblačilih je Tatjana Mohar vpela v ambiente, ki spominjajo na značilne starodavne fotografije naših prednikov, in tako ustvarila enkraten učinek. Posebno pozornost namenja skladni izmenjavi svetlobe in sence: opazujoč fotografijo na ta način se nam zdi, da sanjamo in da modeli živijo v nekem idiličnem, skoraj fantastičnem svetu. Del fotografij je posvečen krajini - in v tem primeru je umetnica spojila dve nasprotji: kopno in morje ter urbano in podeželsko, posebno pozornost pa usmerila senci in njenemu poigravanju s svetlobo. Odlično uporabljena izmenjava svetlobe in sence posebej izstopa na fotografiji dekleta z roko, dvignjeno nad svojo glavo: na prvi pogled bo vsakdo prav gotovo zmeden, saj je senca na tej fotografiji videti, kot da gre za masko na obrazu. Na to fotografijo je Milica Gamulin posebej opozorila, rekoč, da je očarljiva. Umetnica del svojih fotografij namenja ženskemu aktu: posebno skrbno pričara lepoto ženskega telesa in pri tem postaja senca znova zelo pomemben dejavnik umetniškega izražanja, akti pa dobivajo geometrijske in minimalistične oblike. Tatjana Mohar v modni fotografiji nedvomno čaka svetla prihodnost - razstava, postavljena v KPD Bazovica, priča o enkratnem talentu te zelo simpatične mlade umetnice in gotovo velja, kot je poudarila Milica Gamulin, da se bo o Tatjani Mohar namesto o "mladi umetnici" prav kmalu govorilo kot o "veliki umetnici".

Dimitrij Jelovčan Bulatović,
prevod Marjana Mirković

NAPOVED NOVEMBER

7. november
Filozofska fakulteta, Reka
Reški filološki dnevi (RFD)

Mednarodno znanstveno srečanje na temo jezika in književnosti Reški filozofski dnevi poteka vsaki dve leti, organizira pa ga oddelek za kroatistiko na reški filozofski fakulteti. Vsebinsko je organiziran v dva sklopa; prvi je vedno posvečen reškim temam, letos so to hrvaško-italijanska prepletanja v književnosti, jeziku in kulturi na severnojadranskem oobmočju, druga tema pa je ustaljena in namenjena sodobni hrvaški filološki misli.

Letošnje že osmo srečanje po vrsti se bo začelo 6. novembra s slovesnostjo v reški mestni hiši in ob tej priložnosti bodo med drugim predstavili zbornik RFD 7.

V petek, 7. novembra, pa bo na reški filozofski fakulteti v sekciji A med drugim na programu predavanje Natke Badurina z naslovom *Zofka Kveder, od rodne do nacionalne identitete* (Arditi na otoku Krku).

Drama Arditi na otoku Krku Zofke Kvedrove je izšla kot knjiga leta 1922, v štirih slikah pa si sledijo štiri situacije na otoku med italijansko okupacijo. Dramatiko Zofke Kveder je v knjigi RSD (Rekonstrukcija in/ali reinterpretacija slovenske dramatike, op. ur.) Jugoslovanski nacionalizem 1 Sentimentalni heroizem obširno obravnaval Taras Kermauner. Knjiga je dostopna tudi na spletni strani <http://www.kermauner.net/knjige/2003%204%20Sentimentalni%20heroizem.pdf>
Marjana Mirković

8. november
Trstje
Izlet planinske skupine KPD Bazovica v
Gorski Kotar

Za jesenski izlet v Gorski kotar smo izbrali mestece Trstje (Tršće) pri Čabru. Trstje leži na ravnini nad dolino Čabranke na višini 824 metrov. Nekoč je bil to rudarski kraj, v okolici so še rudarska okna, ki pa niso pripravljena za obisk. V drugi svetovni vojni je bilo mestece

požgano, tako da je večina hiš novejšega datuma. V zaselku Frbežari je planinski dom, ki ga upravljajo prijatelji iz PD Kamenjak. Za planinski cilj smo si zadali pohod po delu Goranske planinske poti od Trstja na 1025 metrov visoki vrh Rudnik. Na Rudniku je tudi manjše smučišče. Upamo, da bo pohod v lepem in suhem vremenu in da na začetku novembra še ne bo snega - čeprav je v tem času v Gorskem kotarju vse mogoče.

Darko Mohar

11. november

**Nebotičnik smrti - Galerija Raj I, Reka
MRNM - Mir rafineriji na Mlaki**

Umetniški fotograf in performer Karlo Dragan Došen, tudi član in večletni pevec KPD Bazovica, tokrat pripravlja dogodek, s katerim namerava počastiti zapiranje reške rafinerije na Mlaki. Temu v slovo napoveduje posebno umetniško uprizoritev, *spletano* iz programa, ustvarjenega z videom, sliko, zvokom, filmom in spremljajočo glasbo. Potekala bo v Galeriji Raj v njegovem stanovanju, v znani stolpnici v mestu na naslovu Čandekova 8, ki je zaradi neurejenega pročelja in grozeče nevarnosti za stanovalce in mimoidoče pred leti dobila vzdevek *Nebotičnik smrti*.

Marjana Mirković

12. november, 18.00

**Svet slovenske narodne manjšine Mesta
Reka**

Redna seja sveta bo kot navadno namenjena pregledu finančnega stanja, realizaciji programa in načrtu za prihodnje leto. Vodila jo bo predsednica sveta Dušanka Gržeta, podpredsednik Boris Rejec pa bo ob tej priložnosti člane seznanil z vsebino seje Odbora za narodne manjšine Mesta Reka in s predvidenimi novostmi.

Marjana Mirković

12. november, 19.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

Člani Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije se bodo sešli na redni seji, ki jo bo kot predsednica predvidoma vodila urednica Kažipot. Na dnevnem redu bo med drugim razprava o finančnem načrtu za

prihodnje leto in programu dejavnosti za leto 2009, člani pa bodo tudi glasovali o vključitvi v koordinacijo na županijski ravni.

Seja bo javna, vabljeni vsi zainteresirani.

Marjana Mirković

14.-15. november

**Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Ko ni več meja: Evropska zveza v očeh
slovenske manjšine
Svetovni slovenski kongres, posvet**

Svetovni slovenski kongres (SSK) je na Madžarskem, v Avstriji in Italiji prejšnja leta pripravil šest posvetov z naslovom Ko ni več meja. Za letošnje srečanje so izbrali Hrvaško, predvidoma bo potekalo v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki, predlagana tema pa je Evropska zveza v očeh slovenske manjšine.

Posvete Ko ni več meja SSK organizira v sodelovanju s slovensko skupnostjo na določenem območju, tej pa je namenjena tudi osrednja pozornost posvetov. SSK želi tako spodbujati tesnejše sodelovanje Slovencev na enotnem kulturnem vseslovenskem prostoru in izmenjavo izkušenj pri določeni aktualni problematiki, namen pa je ohranitev slovenske narodne identitete.

Marjana Mirković

19. november, 18.00

**Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Društvo za trajnostni razvoj Istre
Nada Kozina: Primož Trubar in protestan-
tizem v Istri**

Organizator predavanja je Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka v sodelovanju s svetom na županijski ravni.

Predavanje o Primožu Trubarju, enem velikih evropskih mož v času humanizma in velikih odkritij, o Petru Pavlu Vergeriju in drugih imenitnih Istranih v tistem času, o tedanjih piranskih protestantih, pa tudi o današnjih.

KDO JE PRIMOŽ TRUBAR

Trubar je osrednja osebnost slovenske

kulturne zgodovine: ustvaril je slovenski pisni jezik, napisal je prvo slovensko knjigo, je duhovni oče Slovencev in ena najznamenitejših osebnosti 16. stoletja v Evropi.

Je prvi, ki razume slovenska narečja kot skupen jezik. Nekoč zapiše: »Potrudil sem se, da bi me utegnil razumeti vsak Slovenec, bodisi Kranjec, Spodnještajerec, Korošec, Istran, Dolenjec ali Bezjak ...«

Je prvi, ki se zave, da je materinščina izraz lastnega mišljenja. Najbolje se človek izpove in izrazi lastne misli in čustva prav v materinščini.

Ko je Trubar dvignil slovenščino na knjižno raven, smo Slovenci iz ljudstva postali narod. Ta narod se začne bojevati proti trem sovražnikom: Rimskokatoliški cerkvi, ki drži ljudstvo v praznoverju in nevednosti; proti plemstvu, ki ga izkorišča; proti Turkom, ki ga fizično uničuje.

Nada Kozina
Iz vabila

22. november, 19.30

Kulturni dom Trnovlje pri Celju
Novačanova gledališka srečanja 2008
I. srečanje slovenskih zamejskih gledališč

Kulturno-umetniško društvo Zarja Trnovlje Celje organizira že 16. Novačanova gledališka srečanja. Prireditev poteka v spomin na pesnika, pisatelja, dramatika, publicista in predvojnega politika Antona Novačana, ki je bil po besedah organizatorja tako rekoč skoraj krajan Trnovelj, doma iz Zadobrove pri Škofji vasi na severovzhodnem obrobju Celja. Njegovo najbolj znano dramsko delo je Herman Celjski.

Prireditev je priložnost za srečanje nekaterih stalno delujočih amaterskih gledališč in gledaliških skupin v Sloveniji in zamejstvu, v letošnji program pa je uvrščen tudi nastop dramske skupine KPD Bazovica s predstavo Piknik s tvojo ženo Andreja Jelačina in v režiji Alojza Usenika.

Sodelovanje z gledališkimi skupinami je zasnovano na podlagi vzajemnosti, kar pomeni, da se bo KUD Zarja z eno od predstav v prihodnje predstavilo tudi na odru Slovenskega doma KPD Bazovica na Reki.

Predstave gostov bo že četrto leto zapored ocenjevalo tudi občinstvo. Izbralo bo najuspešnejšo predstavo, ki jo bodo razglasili na zadnjem večeru, posebna komisija pa bo izbrala tudi igralca večera. Občinstvo vse predstave (razen predstavo domačega ansambla) ocenjuje z oceno od ena do pet; tako na koncu razglasijo najboljšo gostujočo predstavo po oceni občinstva, vsak večer pa posebna komisija občinstva izbere tudi igralca večera in ga razglasi na odru takoj po koncu predstave.

Kot piše v napovedi, so poleg predstave organizatorja na programu letošnjega srečanja, ki poteka pod geslom Eden drugmu ogenj dajmo! prvega slovenskega dramatika Antona Tomaža Linharta, še predstave sedmih ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije: z Jesenic, iz Ljutomera, Pirnič pri Medvodah, Dobrove pri Ljubljani, Polzele, Šentilja pri Velenju in Vrbja pri Žalcu, predvidoma skupini iz Črne gore, iz Cetinja in Virpazarja, ter letos prvič, v okviru posebnega programa z naslovom Alpe-Donava-Jadran, tudi skupine iz slovenskega zamejstva: iz Porabja na Madžarskem, Štandreža pri Gorici in Reke.

Marjana Mirkovič

28. november

Slovenski dom KPD Bazovica
Planinski ples

Lanski planinski ples je bil zaradi proslave 60. obletnice KPD Bazovica odpovedan, ker so bile vse moči angažirane pri organizaciji enotedenske proslave. Ker je letos odpadel tudi tradicionalni pustni ples, planinci upamo, da bo za to prireditev v društvu dovolj interesa in da jo bomo lahko dobro izpeljali.

Darko Mohar

GORSKI KOTAR

9

27.-28. september

Slovensko etnološko društvo (SED)
Etnologija v rokah ljubiteljev

Del goranske tradicije je bil na najlepši način predstavljen v obmejni vasi Plešče v dolini Čabranke, kjer se je v okviru projekta Slovenskega etnološkega društva z naslovom Etnološke dediščine v ljubiteljskih rokah

končala peta etnološko-muzejska delavnica za ljubitelje tovrstne dediščine. Organizacijsko so jo podprli mesto Čabar, etnološka društva iz obeh držav, društvo Trbuhovica in vaščani sami, poglavitni nosilec vsega dogajanja pa je večletni uspešni promotor kulturne in naravne dediščine tega neokrnjenega dela Gorskega kotarja, Marko Smole, zaslužen za zbirko rodbine Čop Palčava šiša in tudi vodja pred letom dni ustanovljene delovne skupine za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu.

Za poročilo o delavnici, ki se je končala tudi s pobudami o čezmejnem sodelovanju v prihodnje, se iskreno zahvaljujemo in pridružujemo najboljšim željam za razvoj turizma in tem lepem delu Gorskega kotarja.

Marjana Mirković

Sklepna etnološko-muzeološka delavnica Slovenskega etnološkega društva (SED)

Na Hrvaškem je tako kot v Sloveniji poleg muzejskih ustanov veliko število ljubiteljev in marljivih zbiralcev najrazličnejših predmetov iz okolja, v katerem ti živijo in delajo, ljudi, ki negujejo spomin na tradicionalne običaje, ali lastnikov arhitekturne dediščine. Pozorno skrbijo za svoje zbirke ali poslopja, zato se jim posreči ohraniti zakladnico ljudske kulture za prihodnje rodove in spoznanja o njej širiti obiskovalcem teh zbir. Na Hrvaškem in v Sloveniji je v okviru raznih projektov ter Hrvaškega (HED) in Slovenskega etnološkega društva (SED) skrb za to področje že pred leti prevzela stroka, ki načrtovano spremlja razvoj te dejavnosti in pomaga pri popisu inventarja in tudi z navodili za ohranitev etnografskih zbir.

Prve nasvete je HED objavil že leta 1980, razširil in dopolnil pa jih je leta 2004 z objavo Navodil za ohranitev etnografskih zbir. Ta lastnike seznanjajo s temeljnimi muzeološkimi in konservatorskimi načini zaščite predmetov, sestave inventarja in predstavitev. V Sloveniji je na tem področju aktiven SED, ki je pred dobrim letom dni za ljubitelje etnologije ustanovil posebno delovno skupino, ki jo vodi Marko Smole.

V okviru večletnega projekta Etnološka dediščina v ljubiteljskih rokah, ki je potekal pod strokovnim vodstvom etnologinje Tite Porenta, so bile v preteklem letu organizirane

štiri delavnice. Udeleženci iz različnih krajev Slovenije so se lahko seznanili z osnovami, zakoni in s predpisi s področja kulturne dediščine, dokumentiranja in ohranjanja etnografskih predmetov, njihove predstavitve javnosti in promocije.

Sklepna, peta delavnica iz tega sklopa je potekala 27. in 28. septembra onkraj meje, na območju Čabra, udeleženci pa so imeli priložnost spoznati dejavnost HED-a na Hrvaškem in uresničevanje različnih projektov s tega področja. Med obiskom so si najprej ogledali obnovljeno središče Prezida in tamkajšnjo prvo spominsko zbirko, v kateri so domačini zbrali vrsto predmetov, ki ponazarjajo njihovo dediščino. Sledil je obisk skrbno preurejene navadne kmečke hiše Vesel iz devetnajstega stoletja, kjer so v obnovljeni *štali* (hlevu) prisluhnili predstavitvi dela društva Trbuhovica. Društvo je za več uspešnih projektov v zadnjih letih pridobilo sredstva iz evropskih skladov, med drugim tudi za pot do Žalostnega vrha, glavne točke duhovnega romanja okoli Prezida, po kateri so krenili tudi udeleženci delavnice. Med obiskom Turistične skupnosti v Trstju so se seznanili z njenim delom in lani odprto Stezo trstjanskih rudarjev, ki obuja spomin na tamkajšnjo skoraj pozabljeno stoletno rudarsko tradicijo. Po »etnološkem« kosilu - kisló zelje s fižolom, krompirjevo polento in rožičevim zavitkom - v Petrusu so se zadržali še v Malem Lugu, vasi Petra Klepca, tamkajšnjega legendarnega junaka, ki je lani naposled dobil svoj kip.

Dan so končali v Plešcih, z ogledom etnološke zbirke Palčava šiša iz sredine 19. stoletja, ki v izvirni obliki predstavlja ohranjeno bogato meščansko posestvo na vasi, s staro trgovino, gostilno, salonom, *kanclijo*, podstrešjem in globoko vkopanimi vinskimi kletmi. Prav Palčava šiša je primer dobro promovirane zasebne zbirke, kar so poleg pregleda objav v tisku za prejšnji dve leti, pripravljenege ob tej priložnosti, potrdili tudi predvajani kratki filmi z dosedanjimi v njej organiziranimi in predstavljenimi projekti. Posebna pozornost je bila namenjena načinu, kako je bil sestavljen inventar predmetov oziroma kako v etnološkem pogledu poteka njihova obdelava in uvrstitev v zbirko, za širšo javnost priložnostno na ogled tudi v kletnih prostorih.

Srečanje se je tisti dan končalo z druženjem v Palčavem salonu ob zvoku starinskega gramo-

fona z ročko in starih valčkov, pozneje pa še z večerjo pri *Šuštarjevih*. Navzoči so lahko pokusili več tamkajšnjih tradicionalnih jedi, kot so *karado*, krompir v oblicah s slanino iz pečice, začinjene štruklje ter sirov in jabolčni zavitek.

V nedeljskem delu so strokovnjakinje HED-a in Etnografskega muzeja iz Zagreba predavale o etnografskih zbirkah in njihovem evidentiranju na Hrvaškem, posebno pozornost pa je zbudilo predavanje predstavnice slovenskega ministrstva za kmetijstvo, ki je spregovorila o aktualnem razpisu v okviru evropskega razvojnega projekta podeželja. Ta obsega tudi obnovo tradicijske arhitekture, kulturnih spomenikov, etnografske zbirke, ureditev ekomuzejev in podobno. Posebno zanimiva je bila izmenjava izkušenj iz različnih krajev, saj so se poleg obiskovalcev iz Slovenije predavanj udeležili tudi lastniki zbirk z območja Čabra ter gostje iz Katedre čakavskega sabora Ljubo Pavešić iz Škrlejeva in etnološkega društva *Težakinje i težaki* v *Praputnjaka*. Na slavnostni podelitvi je podpredsednik društva dr. Naško Križnar prvim dvanajstim udeležencem podelil potrdila o obisku delavnice SED v obdobju 2007/2008. Skupno druženje se je končalo na pikniku ob Čabranki, s krompirjevo juho in domačim sirom *škripavcem* ter - kakor včasih ob posebno slovesnih dogodkih - z odlično pečeno jag-njetino iz doline Čabranke.

Delavnica je potekala v okviru etnološke zbirke Palčava šiša v Pleščih, na pomoč pri organizaciji pa so priskočili Mesto Čabar, društvo Trbuhovica, Turistična skupnost Mesta Čabar in družina Andlar - Apartmaji Zelena dolina iz Plešč, za kar gre vsem iskrena zahvala. Vsi sodelujoči so dokazali, da lahko tudi ti kraji zagotovijo dobro in kakovostno ponudbo z vsemi storitvami, nujnimi za organizacijo takšnih strokovnih srečanj. Na tem geografsko majhnem območju je na vpogled res veliko zanimivosti iz zakladnice kulturne in naravne dediščine: razni objekti in točke, urejene sprehajalne in pohodne poti, naravne lepote, kakovostna nastanitve ter gostinci, pripravljeni in sposobni - vsaj po predhodni najavi - ustreči gostom, ki želijo pokusiti kulinarične specialitete, prepoznavne v teh krajih. Zahvaljujoč posameznim dovolj podjetnim kmetovalcem, živinorejcem in pridelovalcem mleka je na srečo za zdaj še vedno mogoče sestaviti jedilnik s hrano,

v celoti pridelano na tem območju. Škoda bi bilo, če teh dobrot in obetavnih možnosti ne bi bolje izrabili v prid razvoja kulturnega turizma, panoge pri vrhu te dejavnosti, zlasti ker se v zadnjih letih po vaseh čedalje bolj prebu-jajo posamezniki in društva, usmerjeni v predstavitev krajevne kulturne tradicije.

Zato: vso srečo čabarskemu turizmu v prihod-nje!

Marko Smole, prevod in priredba Marjana Mirković

Z obiskovalci v kleti Palčave šiše. Foto: Marko Smole

SKD Gorski kotar, Čabar

SKD Gorski kotar iz Čabra, ki ga uspešno vodi Bernard Godeša, je v sodelovanju s slovenskim manjšinskim svetom na županijski ravni in projektom Si-T avgusta in septembra člane in maturante čabrske gimnazije izčrpno seznanilo z možnostmi za pridobitev štipendije, bodoče bruce na slovenskih univerzah pa obvestilo o začetku dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture. Za pouk, ki v Čabru poteka ob sobotah dopoldne, se je prijavilo kar 24 srednješolcev.

Iz SKD Gorski kotar so nam poslali tudi naslov svojega spletnega foruma, ki je na naslovu <http://gorskikotar.mojforum.si/gorskikotar.html>

Marjana Mirković

Bernard Godeša: SKD Gorski Kotar, delo jeseni 2008

1. Organizacija slovenskega pouka v Čabru (pouk bo potekal celo šolsko leto 2008/09 ob sobotah med 9. in 13. uro. Prijavljenih je petindvajset kandidatov.
2. Usklajevanje različnih prošenj (predvsem prošenj za štipendiranje in študentske domove v študijskem letu 2008/09).
3. Vključitev v Zvezo slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem.

IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

Dnevi slovenskega turizma v Splitu

V organizaciji Slovenske turistične organizacije so od 19. do 21. oktobra v Splitu potekali Dnevi slovenskega turizma. Prireditev se vsako leto organizira v Zagrebu in v enem od hrvaških mest, letos v Splitu, njen namen pa je promocija slovenskega turizma na Hrvaškem. Dogodek je odprl veleposlanik RS v RH dr. Milan Orožen Adamič, ki je v priložnostnem nagovoru poudaril pomen obojestranske turistične menjave in povabil hrvaške turiste na oddih v Slovenijo.

Kot piše na spletni strani www.dugirat.com, pa so mladi prav uživali v odličnem šovu in izvrstnih glasbenikih spremljajoče skupine Gypsy Swing Band na nastopu "najboljšega slovenskega veleposlanika, legendarnega glasbenika Zorana Predina ...", tudi najboljšega plesalca na barskem stolu", čeprav na sicer polpraznih Prokurativah in ne v številu, ki bi si ga Predin gotovo zaslužil. Več: www.dugirat.com/content/view, www.zagreb.veleposlanistvo.si
Marjana Mirković

NOVO NA KNJIŽNIH POLICAH

Monografija o KPD Bazovica

Monografija o društvu Slovenski dom KPD Bazovica, avtoric mag. Kristine in Barbare Riman, je izšla oktobra in bo v društvu predvidoma predstavljena **21. novembra ob 18.00**. Recenzenta knjige, ki je zaenkrat le v hrvaškem jeziku, sta dr. Petar Strčić in dr. Vera Kržišnik Bukić, v njej pa je obdelano arhivsko gradivo o šestdesetletnem delovanju društva, ki je bilo na pobudo primorske učiteljice Zore Ausec ustanovljeno leta 1947.

Marjana Mirković

Napovedana pesniška zbirka Slavka Arbitra

Dolgoletni član KPD Bazovica, pesnik in pevec Slavko Arbitr, je po dolgih letih samokritičnega preverjanja naposled soglašal z izdajo svoje prve knjige. Kot je povedal, je gradivo za pesniško zbirko in del proznega ustvarjanja predal v rokopisu, izid prvenca pa je pričakovati v prihodnjih mesecih. To bo prva knjiga, ki jo bo društvo izdalo s področja lepomisja.

Slavko Arbitr je za člane društva pred leti napisal povzetek slovenske zgodovine na Koroškem, lani pa je za društvo pripravil brošuro, ki na kratko predstavlja pogled v njegovo dejavnost in slovenske sledi na Reki.

Marjana Mirković

AKTUALNO

Dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture na Reki

Učiteljica Mojca Podobnikar nam je sporočila, da je zaenkrat na Reki okvirno okoli 20 udeležencev, v Lovranu in Buzetu polovico manj, v Čabru pa 25. V Pulju prijave še zbirajo. Povsod razen v Pulju so tečajniki starejši srednješolci, študentje ali odrasli z nič ali slabim predznanjem slovenščine. V glavnem gre za nove tečajnike, le nekaj jih je pouk obiskovalo prejšnja leta.

Marjana Mirković

Slovenski jezik na OŠ Pečine

Pouk slovenskega jezika v OŠ Pečine na Reki, zasnovan kot prostovoljna dejavnost na šoli in v okviru projekta Slovenska informativna točka Si-T, še naprej uspešno poteka in je odprt za učence vseh šol v mestu. Redno in v dveh skupinah ga obiskuje 25 prijavljenih; kot je povedala ravnateljica Irena Margan, ki pouk tudi vodi, pa se bo na posebno prošnjo nekdanjih osmošolcev v osemčlanski skupini nadaljeval tudi zanje, v posebnem terminu in v prostorih OŠ Pečine.

Marjana Mirković

V tiskovnem središču Vlade RS so predstavniki Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenja Slovenska izseljenska matica, Razeljskega društva Slovenija v svetu, Rafaelove družbe in Svetovnega slovenskega kongresa ter podjetja Arctur, d. o. o., 14. oktobra naposled predstavili spletni portal za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ta ponuja povezave na številne spletne strani *Partnerjev v Sloveniji* (Urad, Komisijo DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, druge državne organe - to je zaenkrat še v pripravi, zatem raziskovalne institucije in Javni sklad za kulturne dejavnosti); v rubriki *Register organizacij* je glede na vrsto dejavnosti (kultura, šport, katoliška misija, mediji, šola, raziskovalni inštituti, poslovni klub, ostalo in kmetijstvo) in tudi glede na seznam držav s Hrvaške omenjeno le SKD Lipa iz Buzeta. *Koristne informacije* ponujajo povezavo z e-upravo in informacije o državljanstvu, pridobitvi štipendije, priznavanju izobraževanja, zaposlovanju in zdravstvenem varstvu, pa tudi izčrpno pojasnilo o vnosu malih živali v Slovenijo in (ne) komercialnih premikih hišnih živali, to so *psi, mačke, beli dihurji, nevretenčarji (razen čebel in rakov), okrasne tropske ribice, dvoživke, plazilci, ptice (razen perutnine), glodalci in domači kunci*.

Marjana Mirković

Nevidni Slovenci na Hrvaškem

Na zadnji strani Kažipota objavljamo strnjeno informacijo o vseh registriranih slovenskih društvih na Hrvaškem. Žal po več kot desetletju kot redek vir za to področje ostajajo zbornik *Slovinci v Hrvaški* dr. Vere Kržišnik Bukić, od leta 2006 pa še zbornik SED-a z naslovom *Slovinci na Hrvaškem, dediščina in sedanost* ter obsežna in izčrpna magistrska naloga *Struktura in položaj Slovencev na Hrvaškem* geografinke Katarine Pajnič, dostopna na spletni strani http://geo.ff.uni-lj.si/pisnadela/pdfs/mag_200609_katarina_pajnic.pdf; upajmo, da bo mlada avtorica našla založnika in jo kmalu izdala tudi v obljudljeni knjižni obliki.

Marjana Mirković

Štipendije za področje okoljskega trajnostnega razvoja

Graham Institute vsako leto razpisuje šest štipendij, ki najboljšim podiplomskim študentom okoljskega trajnostnega razvoja (Environmental Sustainability) zagotavljajo dveletno sofinanciranje. Prednost imajo doktorski študenti, zainteresirani za področja, v okviru katerih raziskuje Graham Institute (energija, sladkovodni in morski sistemi, človeško zdravje in povezava s spreminjajočim se okoljem, globalne spremembe in biodiverziteteta, trajnostna infrastruktura, grajeno okolje in proizvodni sistemi ter okoljske politike in ravnanje ljudi).

Štipendijo lahko pridobijo tako domači kot tuji študenti, ki jih zanima študij na navedenih področjih, vendar neposredna prijava ni mogoča. Študenta lahko za štipendijo predlaga profesor (največ enega študenta letno).

Višina štipendije za obe leti je 50.000 USD Več:

www.ad-futura.si/index.cgi?jezik=slo&kat=706
Marjana Mirković

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik:
dr. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:
ponedeljek-petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 000
faks: + 385 1 61 77 236
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Konzularne informacije
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
konzularni pult (v uradnih urah za stranke):
tel.: + 385 1 63 11 013, + 385 1 63 11 026

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure
v času vikenda in praznikov: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Konzularni dan:

SKD Istra Pulj, Hermana Dalmatina 4, Pulj
Sreda, 5. novembra 2008
od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00

**Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič**

Tel./fax: +385 21 389 224

e-mail:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

uradne ure konzulata:

ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00

**SLOVENSKA KULTURNA DRUŠTVA NA
HRVAŠKEM**

Društva delujejo v okviru krovne organizacije Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (1992), leta 2004 včlanjene v Slovensko manjšinsko koordinacijo SLOMAK, ki povezuje krovne organizacije Slovencev v zamejstvu (Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška).

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem, Zagreb
(predsednik Darko Šonc), spletna stran:
www.slovinci.hr

Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom,
Zagreb (predsednik Darko Šonc),
spletna stran: www.slovinci.hr;
slovenski-dom@zg.t-com.hr

Slovenski dom - Kulturno-prosvetno društvo
Bazovica, Reka (predsednik
Vitomir Vitaz), spletna stran:

www.bazovica.hr; bazovica@bazovica.hr

Slovensko kulturno društvo Istra Pulj, Pulj
(predsednica Klauđija Ana
Velimirović); Slovinci-PU@public.CARNet.hr

Slovensko kulturno-prosvetno društvo Snežnik
Lovran, Lovran (predsednik

Vasja Šimonič); sneznik@ri.t-com.hr

Društvo Slovencev Labin, Labin (predsednica
Silva Šutar Vujičić);

drslo.labin@yahoo.com

Slovensko kulturno društvo Lipa Buzet, Buzet
(predsednica Dragica Klarić);

tjmarinac@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Oljka Poreč, Poreč
(predsednica Miriam Pran);

skd.oljka@gmail.com

Kulturno društvo Slovenski dom Karlovec,
Karlovec (predsednik Silvin

Jerman); slovenski.dom.ka@gmail.com

Društvo Slovencev Dr. France Prešeren
Šibenik, Šibenik (predsednica Mira
Knežević);

tanaja_savjetovanje_doo@yahoo.com
Slovensko kulturno društvo Triglav - Split,

Split (predsednik Boštjan Matjaž

Kordiš); sd-triglav@sd-triglav.t-com.hr

Slovensko kulturno društvo Lipa Zadar, Zadar
(predsednica Darja Jusup);

darja.jusup@tankerska.hr

Slovensko kulturno društvo Lipa Dubrovnik,
Dubrovnik (predsednica

Barbara Njirić); skd-lipa@du.t-com.hr

Slovensko kulturno društvo Stanko Vraz, Osi-
jek (predsednica Sabina Koželj),

spletna stran:

<http://skdstankovraz.blog.hr/>;

zvhorvat@net.hr

Slovensko kulturno društvo Gorski kotar,

Prezid (predsednik Bernard

Godeša); spletna stran:

<http://gorskikotar.mojforum.si/gorskikotar.html>;

slo.kud.gorski.kotar@gmail.com

Slovensko kulturno društvo Nagelj, Varaždin
(predsednik Marijan Husak);

marijan.husak@inet.hr

Na seznamu društev v RH sta na uradni spletni
strani navedeni tudi društvi:

Slovensko kulturno-prosvetno društvo Triglav
Karlovac (predsednik Valerije Bažant) in Slo-
vensko kulturno društvo Ivan Cankar Du-
brovnik (predsednik Ivan Žerovnik).

Po besedah nekaterih rojakov iz obeh mest
omenjeni društvi menda ne delujeta javno.

Kot je bilo že objavljeno v Kažipotu (Kažipot,
november 2007), je bilo SKPD Triglav Karlovac
leta 1992 - poleg društev iz Zagreba in Reke
, navedeno kot tretji član med ustanovitelji
krovne organizacije, ki se je takrat imenovala
Zveza Slovencev, vendar se je kmalu po regis-
traciji Zveze umaknilo, na njegovo mesto pa
se je uvrstilo tedaj novo društvo istega imena
iz Splita. Na uradnem seznamu društev v RH
pa je SKPD Triglav Karlovac še vedno navzoče,
na naslovu Gundulićeva 8, poglobljena dejav-
nost pa je »vzgoja in izobraževanje šolskih
otrok in mladine na glasbenem področju«.

Več: www.uprava.hr/RegistarUdruga

Marjana Mirković